

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

**Geismar, Justus Moritz von
Coloniæ Agrippinæ, 1691**

Ad tit. XXXVII. de pœnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

quamvis etiam omnes quatuor modi in eundem hominem & eandem rem concurrere possint; ut si quis rem injustè accipiat, detineat, de alienet, ac tandem injuriosè destruat. *Idem ibid. sect. 5.*

Ex quali culpa obligatio restituendi oriatur; Observa quod culpa alia dicatur *Theologica*, quæ significat peccatum. Alia *Juridica*, quam idem facit quintuplicem, levissimam, levem, latam, latiore, latissimam. Latiore vocat dolum præsumptum, latissimum, dolum apertum. His observatis respondetur, ad restitutionem requiritur, ut damnum inferatur ex culpa *Theologica*. Probat ut 1. quia infantes, furiosi &c. non obligantur ad restitutionem, quia damnum non inferunt sine injuria formalis, sed injuria formalis semper est mala *Theologica*; ergò 2. Quia talis coram Deo non obligatur; ergò nec in foro fori, quia talia damna non sunt voluntaria. Sic ex inanimadvertentia quem infamans, tenetur famam restituere, non ob acceptionem, sed ob detentionem.

Non sufficit autem sola formalis injuria, sed etiam debet esse materialis, quia non teneor reddere alienum, si illud à parte rei non abstuli.

Si culpa est venialis, vel ob parvitatem materiæ, vel ob imperfectam de liberationem, tenet ad restitutionem sub veniali. Quia effectus moralis per se loquendo non potest esse major sua causa morali. Hæc autem obligatio probabiliter evanescit, si res sit absumpta, & non sit factus ditior.

Culpa juridica ad restitutionem ob-

ligat, si lata sit, non etiam si levis aut levissima, nisi quis eam præstare, vel ex conventionem, vel ex natura contractus teneatur, modo illam cum peccato commiserit juxta dicta, quamvis in foro fori illud præsumatur.

Observa autem, quod DD. velint officia quem non obligare nisi ad latam culpam vitandam. Unde si Advocatus, Medicus &c. illam diligentiam adhibeant, quam alii boni Advocati adhibere solent, & tamen aliquem lædant, ad restitutionem non tenentur. Ita idem *ibid. sect. 6.* At hæc non est lata, sed levis culpa.

Restitutio est necessaria ad salutem saltem necessitate præcepti, quod præceptum radicaliter & primario negativum est, secundario autem & consecutivè affirmativum. Quia jus tertii duo petit. 1. ne ego habeam rem ipsius, quod impleo per carentiam detentionis, & sic est præceptum negativum. 2. Ut ille habeat, quod impleo per redditionem, & hoc est præceptum affirmativum *Sect. 7.*

Adnum. 9. Vasquius negat adulteram teneri ad restitutionem. *Illustr. Controv. 6. 48. n. 34. & seqq.* Maxime motus hoc argumento, quod peccaverit concipiendo, non etiam peccet, sed bonam opus faciat patiando.

AD TIT. XXXVII.

De Pænis.

A*Dnum. 19.* Quando dicitur legem pœnalem non obligare in conscientia, intellige id de lege propriè pœnali, si quis re sua privetur nõ etiam si aliquis ob justam causam in capax fiat

N 3

domi-

dominii. Sic si filius naturalis, vel spurius aliquid ex hereditate accipiat, cuius secundum leges incapax est, restituere tenetur. Laym. lib. 5. tit. 10. p. 3. c. 5. n. 15.

Obijit cum Vasq. Illustr. *controv.* 28. n. 12. Obligatio naturalis obligat in conscientia; atqui obligatus ad pœnam est obligatus naturaliter; ergo in conscientia. Si obliget ad quid præstandum Conc. si ad patiendum tantum Neg. nec conventionalem pœnam obligare in conscientia ait n. 16. 17. verum Zoef. hic n. 19. videtur distinguere, quando partes eam apposuerint. Imò Vasq. n. 18. docet, quod aliquis ad restitutionem damni dati non teneatur, nisi petatur.

Quare lex pœnalis non obliget in conscientia, rationem dat Vasq. *Contro. c. 29. n. 6.* Quia tam à populo, quam à Principe id actum videtur, ut vel civis legi pareant, vel pœnam statutam subeant, quam rationem ait, nec Theologi per ceperunt, nec ullus, in cuius scripta incidi.

AD TIT. XXXVIII.

De Pœnitentiis & remissionibus.

Hic totus titulus expungi possit, & sequentia substitui.

Pœnitentia est prioris consilii vel actus mutatio, vel dolor de eo. Hinc alia bona, alia mala. Item vel sine, ut in beacis, vel cum dolore, & sic est specialis virtus. Sumitur item pro pœna imposita, quæ vel publica & hæc vel solen-

nis, de qua c. pœnitentes 63. & in capite dist. 50. vel non solennis verb. g. peregrinatio. Vel privata, quæ privatim suscipitur vel injungitur. Item pro Sacramento & definitur, quod sit Sacramentum quod contritione, confessione, & satisfactione concurrentibus operatur peccatorum remissionem. Ut materia proxima sint hæc tria remota, peccata ut detestanda. Est autem peccatum aliud Originale; aliud actuale, quod est dictum, factum, concupitum contra, vel præter legem Dei vel Ecclesiæ, & hoc vel mortale vel veniale.

Contritio, quæ est odium & detestatio peccati formaliter, & causaliter dolor de illis, alia perfecta propter Deum summè dilectum, seu ut est auctor gratiæ & gloriæ (sufficit autem hunc dolorem esse summum appetitativè in Universalis, non etiã intensivè) alia imperfecta, quæ attritio dicitur, quæ requirit præter dolorem ob gehennam vel cælum, Sacramenti votum. Est de necessitate præcepti & mediis, & obligat non semper, quia est præceptum affirmativum, sed tantum in periculo salutis animæ, vel corporis.

Confessio Sacramentalis est peccatorum Sacerdoti proprio (quia ad hanc non sufficit potestas ordinis, nisi in articulo & peric. mortis, & quoad peccata venialia, sed requiritur etiã jurisdictionis, quæ ab Ecclesia impediri potest) ad eorum Sacramentalem remissionem, obtinendam facta declaratio. Obligat eos qui post Baptismum in peccatum mortale ceciderunt, hodie saltem semel in anno, integrè & cum circumstantiis speciem mutantibus &

quan-